

Danske Magazin, 8. række, 5. bind 4. hæfte, Kbh. 1989.

Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie holder stadig liv i kildeskriftet Danske Magazin, der påbegyndtes 1745. Der har været lidt stille om Selskabet i offentligheden i de sidste knap 100 år, men det lever i bedste velgående, og trods levetidsforlængelsen er det lykkedes at holde medlemmernes gennemsnitsalder på mellem en tredjedel og en fjerdedel af Selskabets. Det skyldes ikke mindst et energisk nyoptag af yngre medlemmer i de seneste år, således at der i øjeblikket er en håndfuld medlemmer under 50 år.

Udgivelsestakten for Danske Magazin er i overensstemmelse med Selskabets alder og værdighed, og det er nu lykkedes at afslutte 5. bind med i alt 360 sider på 15 år.

Hæftet er interessant og når forhåbentlig ud til en større kreds. Det består af tre udgivelser, foranstaltet af to i mellemtiden afdøde medlemmer og en stadig livskraftig pensionist på 80.

Væsentligst er Kjeld Windings udgivelse af Niels Neergaards optegnelser 1912-1920. De er næsten samtidige med de centrale begivenheder, de omtaler, men dog oftest nedfældet, når der var mulighed for et vist overblik over udviklingen. Optegnelserne har været benyttet af den hidtidige forskning, men de er meget nyttige at have til rådighed, for Neergaard var en central person og en god iagttager – trods konkrete fejl, som udgiveren omhyggeligt søger at korrigere. Neergaard var på talefod både med grupperne i sit eget parti og med radikale og højre/frikonservative, men han var også nøgternt skeptisk overfor de mange ideer, som ofte sættes i omløb i det politiske spil.

Optegnelserne består mest af referater af egne og andres udtalelser, hvorimod de egt. analyser er få. I mange tilfælde supplerer de godt historiker- og politikerkollegaen P. Munchs tilsvarende optegnelser – ikke mindst fordi deres udenrigspolitiske forestillingsverden var så forskellig – ligesom de kan sammenlignes med de mange andre optegnelser fra perioden, som især Tage Kaarsted flittigt har udgivet.

Tyngdepunkterne i optegnelserne er krigsudbruddet i 1914 og den politiske krise i 1920, men der er også iagttagelser om udenrigspolitikken i 1913 og 1917 og indenrigspolitikken omkring regeringsskiftet 1913 og forholdene under krigen, især i 1915.

Povl Eller offentliggør brygger J.C. Jacobsens planer fra 1884 for billedudsmykningen til det genopførte Frederiksborg. De giver et underholdende indblik i detaljerne i de museale overvejelser og i bryggerens engagement i det nationalhistoriske museum. Valget af temaer for billederne belyser historiefølelse, -kundskab og opdragende formål, for hele projektet var jo en illustreret – og ganske kostbar – Danmarkshistorie, hvor synspunkter på helte og skurke, væsentligt og uvæsentligt og graden af spektakularitet kom frem.

Billedvalget blev drøftet af en komité, hvor historikeren Edvard Holm havde sæde sammen med J. J. A. Worsaae og Ferdinand Meldahl. Og Holm har forsynet Jacobsens udkast med sine kommentarer, dels båret – diskret – af historikerens kritik af børnelærdømmens overlevering, dels af overvejelser over hensynet til malernes frihed overfor motiv og format, men rigtignok også af Holms stærke følelser og meninger. Et vist diplomati overfor bryggeren var nok nødvendigt, men Holm kunne ikke lade være med i god national ånd at skrive ubetalelige kommentarer som: 'Jeg er imod Kong Hans's Nederlag i Ditmarsken, ingenlunde

fordi jeg mener, at ulykkelige Begivenheder skulle udelukkes, men det forsmædelige vil jeg ikke have malet. Slaget ved Hemmingstedt var et rent Slagteri, hvor den ene Part ikke kunde forsvare sig. Det saarer mine Følelser at se den største Nederdrægtighed i den danske Historie, det stockholmske Blodbad, fremstillet.'

Den fyldigt kommenterede udgivelse er interessant både i forbindelse med Kristof Glamanns store Jacobsen-biografi, og som indblik i et nationalt identitetsunderstøttende museumsprogram og i en dansk historikers overvejelser.

Endelig fremlægger Fridlev Skrubbeltrang et par korte – lidt private og ironiske – notater om den Sjællandsk-Fyenske Hoverikommissions besøg på Svanholm og Sonnerupgaard i 1795, formentlig skrevet af kommissionens referent. Hertil er føjet et lille uddrag af Hoverikommissionens forhandlingsprotokol om afgørelsen af stridigheder mellem godsejer og bønder på Sonnerupgaard, som iflg. udgiveren viser, at en godsejer der samtidig var sekretær for Den store Landbokommission, kunne komme i en konflikt, der kostede ham sekretærhvervet.

Carsten Due-Nielsen